

taients (Sóller 121); **hei** posen barres (Sóller 121); **hei** he caçat bastants de pics sense escopeta (Alaró 122); es tord **hei** pega i s'homo, pues, acopa es filat (Alaró 122); domès **hei** passa e ... es tord (Alaró 122); el posaven [el canyom] en remui a dins un pou [...] i **hei** estava (Montuïri 125); en lloc d'aguantar, **hei** posaven sa troca o es ram a.n aquelles debanadores (Montuïri 125); i **hei** tiren estelletons (Montuïri 126); darrere es xot, així com **hei** caben [les ovelles] (Llucmajor 129); dins aqueixa terra blanca, **hei** posen call vermei (Llucmajor 130); que es dia de Sant Joan **hei** nassin (Ciutadella 135); tothom **hei** investia (St Josep de sa T. 145); sa gent **hei** investia (St. Josep de sa T. 145); «**Hei** vas tu o hi vaig jo» (St. Josep de sa T. 145); li deia que «ja ho vorem» i **hei** tornava (St. Josep de sa T. 145). Vegeu també Haver 3. **Haver-hi**.

HES* V. Haver.

HEU pron. Ho: quan era llaurat, posaven, **heu** rasclaven (Maçanet de C. 19); allavons **heu** sembraven (Maçanet de C. 19); en cabat **heu** rasclaven (Maçanet de C. 19); en cabat **heu** planaven ben fi (Maçanet de C. 19); cada qual **heu** fa a la seua manera (Banyoles 48); **Heu** haig de premsar (Begur 57); **heu** feien amb el blat mateix (Llobera 63); **heu** tira... **heu** tornaven a tirar tot enlaire (Llobera 63); **heu** mauraven tot plegat (Moià 70); **Heu** bullen primer (Pollença 120); Quant ha bullit, **heu** colen (Pollença 120); **heu** fermen ben estret (Pollença 120); com **heu** deim aquí (Alaró 122); **heu** sé cert, que, si no **hei** ha sa llebre, **hei** haurà un jaç (Alaró 122); perquè **heu** diré ben en mallorquí (Alaró 122); no **heu** sap (Alaró 122); no **heu** sé (Alaró 122); no **heu** hem ... no **heu** hem fet mai (Montuïri 125); aquelles manades **heu** passaven per un aparato (Montuïri 125); aquell manadet **heu** posaven fermat a una filova (Montuïri 125); lo de ses matances **heu** posen dins sa butza (Montuïri 127); En tenir-ho fet, **heu** posen que s'eixúguiga (Llucmajor 130); llavò **heu** posen dins es forn (Llucmajor 130); això, més **heu** diran es metges (Santanyí 133); això **heu** he vist bé (Santanyí 134); **heu** contaven per un excés (Ciutadella 135); **Heu** fliten, **heu** fliten, i ja no surten més (Ciutadella 136); **heu** posaven dins sa greixera (Maó 140); **heu** hauria enviat tot a passejar (St. Josep de sa T. 145); **heu** posaven as sòl (St. Josep de sa T. 148); i **heu** bullien (St. Josep de sa T. 148); Quan **heu** tenia bullit (St. Josep de sa T. 148); **Heu** posaven dins un plat (St. Josep de sa T. 148); després s'heu treien es plat des (St. Josep de sa T. 148).

HI₁* pron. 1. Li: assai vol que **hi** digui (l'Alguer 151); Sí, —**hi** ha dit (l'Alguer 151); Pren apuntament —**hi** ha dit— (l'Alguer 151); I alhora **hi** ha dit a la muller (l'Alguer 151); Alhora **hi** ha dit (l'Alguer 151); I alhora **hi** ha dit (l'Alguer 151); I alhora **hi** ha dit: «Ecco (l'Alguer 151); I a.n aqueix home **hi** ha pres los cent escuts (l'Alguer 151).

2. Ho: **hi** ha persones que ja no els **hi** han de dir (Cànoves 75).

3. Vegeu ELS HI.

HI₂ V. Haver I. Auxiliar.

HOMBRE* excl. Home!: **Hombre!** Sa cussa va unes trenta passes davant (Alaró 122); **Hombre!** Amb escopeta (Alaró 122); **Hombre!** També a la mala (Alaró 122); **Hombre!** Tenim ... tenim es terrenos tan ... tan minats (Alaró 122); **Hombre!**, perquè no du un pes (Alaró 122); **Hombre!** s'animal més bo d'agafar, [...] es moix salvatge, sa geneta (Alaró 122).

HOMO m. Home: Se va disgustar un **homo**, dos **homos** (Pollença 119); aquell **homo** se'n va anar a ca seva (Pollença 119); i s'hi posa un **homo** damunt (Sóller 121); pues un **homo** procura endevinar-la (Alaró 122); i s' **homo**, pues, acopa es filat (Alaró 122); Carai!, aquell **homo** s'hi vivia (Alaró 122); **hei** via **homo** que deixava ses sabates per anar a parar ses lloues

(Alaró 122); li donaven, és dir, lilit i menjar a.n aqueix **homo** (Alaró 122); que a vuitanta anys s'alegría / de s' **homo** acabada està (Montuïri 124); un **homo** trencava aque... aquell canyom (Montuïri 125); aquests **homos** [...] més adequats que jo (Santanyí 133).

HUECO* m. Forat: el **hueco** aquell (Planols 28).

HUERGA f. Gatzara: i a riure i fer **huerga** (St Josep de sa T. 144); fèiem sa gran **huerga** (Eivissa 150).

IAI m. Vell, ancià: **hei** via un **iai** a Sant Josep (St. Josep de sa T. 149).

IAIOT m. Augmentatiu de **iai**: en Pou Gord, un **iaiot** molt brut, molt vei (St. Josep de sa T. 149).

ICLÉSIA f. Església: sortint de la **iclésia**, el costum era d'anar a voltar (Llívia 5); sortint de la **iclésia**, i nar a fer el vermut (Llívia 5); llavors torna a la **iclésia** (Roses 38); fa una cere-mònia en la **iclésia** (Roses 38); i se'n tornaven cap a la **iclésia** (Campdevàrol 45).

IDÒ 1. conj. Doncs: **idò** posaves, i, con fe..., ho pelaves (Maó 142); I ella deia: —«**Idò**, estigues bo» (St. Josep de sa T. 145).

2. excl. I tant: **Idò**. De cuiro (Maó 141).

IDOI conj. Doncs: **idoi** i aquest any van endevinar aquells llagosts (Ciutadella 136).

IERA f. Era: hasta que era la **iera** plena (Oix 33).

IGOL adj. Igual: eren casi **igol** que les del vi (Sta. Coloma de Q. 98).

IGUAL adv. Ben bé: quan s'acabava tot, pues **igual** eren les set o les vuit de la tarda (Eivissa 150); **igual** mos reuníem vint-i-cinc o trenta (Eivissa 150).

INCLÚS adv. Fins i tot, àdhuc: ni **inclús** ni els que eren teixidors (Moià 67); **inclús** ja [...] es veu més o menos el cep (St. Jaume Sesoliveres 100); una xerxa [...] que, bé, **inclús** es qui caça arriba a perde-la de vista (Alaró 122); **inclús** era befa per la casa (St. Josep de sa T. 145); **inclús** si era un que s'aixecàs i diés «bona nit!» (St. Josep de sa T. 145).

ISTIU m. Estiu: el cal tornar a asperjar i sobretot a l' **istiu** (Jóc 4); al temps de l' **istiu** això (Aguiló 91); més aviat es feia a l' **istiu** (Aguiló 91); El temps d' **istiu**, el temps d' **istiu**, els pagesos feien això (Sta. Coloma de Q. 95); I al mig de l' **istiu**, a les deu (Sta. Coloma de Q. 95).

IXI V. EIXIR.

JA adv. **ja que** loc. conj. Quan: conta que aqueixa minyona, **ja que** era cada volta ... lo pare i la mare, muntaven a la vinya (l'Alguer 151).

JAC m. Jaqueta llarga, especialment de dona: lo **jac** que teniven totes (l'Alguer 151); Se'n treu lo **jac**, (l'Alguer 151).

JERSÈ* m. Jersei: es pot fer servir per fer **jersès** (Llobera 62).

JONOI m. Genoll: li posa els **jonois** en el prim de la panxa (Moià 68).

JOVE adj.: sa manera que mos devertíem quan érem **jóvens** (St. Josep de sa T. 144).

JUNTAR v. pron. Ajuntar-se. Imperfet I.: casi mai no es **juntaven** vesins (St. Josep de sa T. 144).

JUNTAVEN V. JUNTAR.

JURIOL m. Juliol: el sol de **huriol** (Salses 1); esperar que [...] el blat cre... cresqués fins el **huriol** (Oix 33); es segava el **huriol** (Llobera 63).

LABORAR v. Elaborar. Participi: i un cop **laborat** això (Cervelló 108).

LABORAT V. LABORAR.

LAMO m. Amo: lo que l'amo, si era un **lamo** un poc daçò (Maó 143).

LE* art. m. El: Mossor **le** mere (Ceret 12).

LEGO adv. 1. Després, també: amb les gonelles a sota blanques, **lego** a damunt (l'Alguer 151); **lego** hi era la raconera (l'Alguer 151); **Lego** la bardola (l'Alguer 152).